

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою гірничо-
екологічного факультету

31 серпня 2022 р., протокол № 07

Голова Вченої ради

Володимир КОТЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КАМІНЬ І БІЗНЕС»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 184 «Гірництво»
освітньо-професійна програма «Гірництво»
факультет гірничо-екологічний
кафедра розробки родовищ корисних копалин ім. проф. Бакка М.Т.

Схвалено на засіданні кафедри
розробки родовищ корисних
копалин ім. проф. Бакка М.Т.
30 серпня 2022 р., протокол № 08

Завідувач кафедри

Сергій БАШИНСЬКИЙ

Гарант освітньо-професійної
програми

Володимир КОТЕНКО

Розробник: к.т.н., доц. кафедри РРКК ім. проф. Бакка М.Т. ШАМРАЙ Володимир

Житомир
2022 – 2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузі знань: 18 «Виробництво та технології»	за вибором	
Модулів – 2	Спеціальності: 184 «Гірництво»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4	-
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		7	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 2 самостійної роботи – 3,625	Освітній ступінь «молодший бакалавр»	Лекції	
		16 год.	-
		Практичні	
		16 год.	-
		Лабораторні	
		0 год.	-
		Самостійна робота	
58 год.	-		
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36 % аудиторних занять, 64 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є здобуття знань про сучасний стан каменедобувної та каменеобробної галузей в Україні та світі, основні види підприємств та їх маркетингову діяльність, основні аспекти товарообігу, проведення експертизи якості продукції з каменю та його основні аспекти транспортування.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- класифікації природного каменю;
- структури кам'яного бізнесу на внутрішньому та світовому ринках;
- основних типів підприємств та їх діяльності;
- маркетингової діяльності у каменеобробній та каменевидобувній галузях;
- основних аспектів транспортування виробів з природного каменю;
- механізму проведення експертизи, критеріїв оцінки якості природного каменю та виробів з нього.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених освітньою програмою «Гірництво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність аналізувати державну політику, історичні етапи і перспективи розвитку гірничих систем та технологій.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання, визначених освітньою програмою «Гірництво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

Здійснювати системний аналіз гірничих систем і технологій.

Розуміти й аналізувати державну політику, зокрема, науково-технічну й економічну, цілі сталого розвитку та шляхи їх досягнення, історичні етапи і перспективи розвитку гірничих систем та технологій.

Застосовувати методи математики, фізики, хімії, загальноінженерних наук для розв'язання складних спеціалізованих задач гірництва, розуміти наукові принципи і теорії, на яких базуються відповідні методи, області їх застосування та обмеження.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 4

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Розвиток кам'яного бізнесу в Україні

Тема 1. Тенденція та проблеми розвитку бізнесу в каменевидобувній та каменеобробній галузі України

Потреба виникнення та родові ознаки бізнесу. Аналіз та перспективи розвитку кам'яного бізнесу. Власність як економічна свобода бізнесу, форми власності в Україні. Рушійні сили бізнесу. Підприємництво як елемент бізнесу і тип господарювання. Суб'єкти бізнесу. Підприємницький, споживчий, трудовий та державний бізнес.

Тема 2. Організація і функціонування бізнесу Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки в бізнесі

Принципи, умови організації та механізм створення підприємницького бізнесу. Основні форми бізнесу та їх класифікація. Підприємство як організаційна структура бізнесу. Господарські товариства в Україні. Бізнес-план як інструмент виробничої діяльності. Створення матеріальних благ і одержання прибутку – основа функціонування виробництва. Комерційний розрахунок як метод ведення господарської діяльності. Торгівля і комерція. Зовнішня і міжнародна торгівля. Біржі і біржові операції. Комерційні угоди і посередництво. Організація договірних взаємовідносин у бізнесі. Формування умов договору. Функції та форма господарського договору, порядок його укладання та виконання. Партнерські зв'язки: сутність та організаційно-правова форма. Напрямки та форми співробітництва партнерів.

Тема 3. Інфраструктура бізнесу

Фінанси, кредит, банки. Лізингові компанії. Факторингові фірми. Система страхування. Фондовий ринок. Інформаційно-технологічні системи. Рекламні агентства і засоби масової інформації. Система навчання. Консалтингові компанії та аудиторські фірми. Система регулювання зайнятості.

Тема 4. Система оподаткування в Україні

Принципи побудови та призначення системи оподаткування. Платники податків і зборів (обов'язкових платежів). Права, обов'язки та відповідальність платників податків. Види податків і зборів, що справляються на території України.

Змістовий модуль 2. Ринок природного каменю

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 5

Тема 5. Ринок каменю та умови його функціонування

Ринок як форма організації суспільного виробництва. Ринкове господарство і його основні суб'єкти. Сучасний ринок каменю, його структура і функції. Конкуренція – найважливіша риса ринкової економіки.

Тема 6. Основи маркетингу

Зміст та причини виникнення маркетингу. Основні методи маркетингової діяльності. Планування маркетингу. Управління маркетингом та розширення його меж.

Тема 7. Управління кам'яним бізнесом

Суть менеджменту і проблеми його розвитку. Організаційна структура і функції менеджменту. Сучасні теорії та напрямки менеджменту. Вибір управлінської стратегії. Роль менеджера в управлінні бізнесом. Управління конфліктними ситуаціями і стресами.

Тема 8. Державне регулювання бізнесу. Господарсько-правова відповідальність суб'єктів бізнесу. Правовий захист підприємництва в Україні

Потреба державного регулювання бізнесу. Механізм регулювання бізнесу. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Державна підтримка розвитку бізнесу в Україні. Поняття господарсько-правової відповідальності. Зміст, ознаки, функції та види відповідальності. Правові підстави відповідальності. Охоронні засоби правового забезпечення державної реєстрації підприємств. Застосування правоохоронного законодавства при ліцензуванні підприємницької діяльності. Адміністративна відповідальність за порушення порядку здійснення підприємницької діяльності. Захист прав підприємців при порушенні їх незаконними актами державних органів. Законодавство про захист честі, гідності та ділової репутації підприємців і відшкодування моральної шкоди. Правові засоби захисту від недобросовісної конкуренції.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 6

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Розвиток кам'яного бізнесу в Україні								
Тема 1. Тенденція та проблеми розвитку бізнесу в каменевидобувній та каменеобробній галузі України	12	2	2	8				
Тема 2. Організація і функціонування бізнесу Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки в бізнесі	11	2	2	7				
Тема 3. Інфраструктура бізнесу	11	2	2	7				
Тема 4. Система оподаткування в Україні	11	2	2	7				
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	45	8	8	29				
Змістовий модуль 2. Ринок природного каменю								
Тема 5. Ринок каменю та умови його функціонування	12	2	2	8				
Тема 6. Основи маркетингу	11	2	2	7				
Тема 7. Управління кам'яним бізнесом	11	2	2	7				
Тема 8. Державне регулювання бізнесу. господарсько-правова відповідальність суб'єктів бізнесу. Правовий захист підприємництва в Україні	11	2	2	7				
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	45	8	8	29				
ВСЬОГО	90	16	16	58				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 7

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тенденція та проблеми розвитку бізнесу в каменевидобувній та каменеобробній галузі України	2	
2	Організація і функціонування бізнесу Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки в бізнесі	2	
3	Інфраструктура бізнесу	2	
4	Система оподаткування в Україні	2	
5	Ринок каменю та умови його функціонування	2	
6	Основи маркетингу	2	
7	Управління кам'яним бізнесом	2	
8	Державне регулювання бізнесу. господарсько-правова відповідальність суб'єктів бізнесу. Правовий захист підприємництва в Україні	2	
РАЗОМ		16	

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Тенденція та проблеми розвитку бізнесу в каменевидобувній та каменеобробній галузі України

1. Потреба виникнення бізнесу. Родові ознаки бізнесу. Бізнес і діло.
2. Стратегія і тактика бізнесу. Економічна основа бізнесу.
3. Аналіз та перспективи розвитку кам'яного бізнесу. Власність як економічна свобода бізнесу, форми власності в Україні. Рушійні сили розвитку бізнесу.
4. Підприємництво як елемент бізнесу і тип господарювання. Суб'єкти бізнесу.

Тема 2. Організація і функціонування бізнесу Договірні взаємовідносини та партнерські зв'язки в бізнесі

1. Принципи та умови організації підприємницького бізнесу. Обмеження в здійсненні бізнесу. Види підприємств та їх об'єднання.
2. Створення підприємства і порядок його реєстрації. Ліцензування та патентування підприємницької діяльності. Створення і діяльність господарських товариств. Створення матеріальних благ і одержання прибутку – основа функціонування виробництва.
3. Комерційний розрахунок як метод ведення господарської діяльності. Торгівля і комерція. Зовнішня і міжнародна торгівля. Біржі і біржові операції. Комерційна угода. Посередництво як категорія ринку.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 8

4. Організація договірних взаємовідносин у бізнесі. Поняття та особливі ознаки господарського договору. Функції господарського договору. Порядок укладання та виконання господарських договорів. Партнерські зв'язки: сутність та організаційно-правова форма. Напрямки та форми співробітництва партнерів.

Тема 3. Інфраструктура бізнесу

1. Фінансова система. Кредити підприємства. Банківська система України. Лізингові компанії.
2. Факторингові фірми. Система страхування. Фондовий ринок.
3. Аудиторські фірми. Система забезпечення функціонування бізнесу..

Тема 4. Система оподаткування в Україні

1. Принципи побудови та призначення системи оподаткування.
2. Елементи податкового механізму. Права, обов'язки та відповідальність платників податків. Класифікація податків.
3. Види зборів, що справляються на території України.

Тема 5. Ринок каменю та умови його функціонування

1. Ринок як форма організації суспільного виробництва.
2. Ринкове господарство і його основні суб'єкти.
3. Сучасний ринок каменю, його структура і функції.
4. Розвиток конкуренції як основи ринкової економіки.

Тема 6. Основи маркетингу

1. Поняття та мета маркетингової діяльності.
2. Принципи маркетингу. Основні методи маркетингової діяльності.
3. Планування маркетингу. Управління маркетингом.

Тема 7. Управління кам'яним бізнесом

1. Суть менеджменту і проблеми його розвитку.
2. Організаційна структура менеджменту. Основні функції менеджменту. Сучасні теорії та напрямки менеджменту.
3. Вибір управлінської стратегії. Менеджер як фактор виробництва та управління бізнесом.
4. Управління конфліктними ситуаціями і стресами.

Тема 8. Державне регулювання бізнесу. господарсько-правова відповідальність суб'єктів бізнесу. Правовий захист підприємництва в Україні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 9

1. Потреба державного регулювання бізнесу. Механізм регулювання бізнесу.

2. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Державна підтримка розвитку бізнесу в Україні.

3. Поняття господарсько-правової відповідальності. Зміст, ознаки, функції та види відповідальності. Правові підстави відповідальності. Охоронні засоби правового забезпечення державної реєстрації підприємств. Застосування правоохоронного законодавства при ліцензуванні підприємницької діяльності.

4. Адміністративна відповідальність за порушення порядку здійснення підприємницької діяльності. Захист прав підприємців при порушенні їх незаконними актами державних органів. Законодавство про захист честі, гідності та ділової репутації підприємців і відшкодування моральної шкоди. Правові засоби захисту від недобросовісної конкуренції.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Камінь і бізнес» передбачає розробку бізнес-плану діяльності каменеобробного підприємства, яке спрямоване на зовнішньоекономічну діяльність.

8. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, інструктаж, розповідь, лекція, бесіда, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, вправи, практичні і дослідні роботи). Також застосовуються методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні). Значна увага, приділяється методу контролю і самоконтролю у навчанні здобувача вищої освіти (усний, письмовий, тестовий, графічний, програмований, самоконтроль і самооцінка).

9. Методи контролю

Поточний контроль відбувається шляхом проведення двох модулів у формі контрольної модульної роботи або тестування та захисту розрахункових практичних робіт.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 10

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
10	10	15	15	15	10	10	15	

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Основна література

- Колот А. М. Створення власного бізнесу [Електронний ресурс]: навч. посібник / А. М. Колот, Г. О. Швиданенко, та ін. — К. : КНЕУ, 2017. — 311 с.
- Іськов С.С. Проектування каменеобробних підприємств. Ч. II : навч. посібник / С.С. Іськов, В.В. Коробійчук, В.Г. Кравець, Р.В. Соболевський, А.О. Криворучко, О.М. Толкач. – Житомир : ЖДТУ, 2018. – 248 с.
- Брезинський В.Б. та ін. Основи підприємницької діяльності суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 176 с.
- Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва. Навч. посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
- Кісельов А.П. Основи бізнесу: Підручник: – Київ: Вища школа, 1998. – 191 с.
- Мочерний С.В., Устенко О.А., Чеботар С.І. Основи підприємницької діяльності. Навч. посібник. – Київ: Видавничий центр “Академія”, 2005. – 280 с.
- Шваб Л.І. Основи підприємництва: Навч. посібник. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 465 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.05- 05.01/184.00.1/Б/ВК1.1- 2022
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 11

Допоміжна література

8. Бізнес від “А” до “Я”: Довідник / За ред. проф. С.В. Мочерного, О.М. Нагорного /. – Львів: Світ; Трансфер, 1993. – 200 с.

9. Іванов Ю.Б., Кравченко Ю.І., Хоменко М.М. Вступ до бізнесу. – Київ: Лібра, 1995. – 252 с.

10. Основи підприємництва і зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник. За ред. В.А. Міщенко, – Київ: 1995. – 328 с.

11. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посібник. – Київ: КНЕУ, 1998. – 352 с.